

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.013.03.2023

**Pan
Jakub Banaszek
Prezydent
Miasta Chełm**

ul. Lubelska 65
22 - 100 Chełm

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/23/003 Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
+48 81 46 13 120, llu@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Chełm, ul. Lubelska 65, 22-100 Chełm (dalej: UM lub Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Banaszek, Prezydent Miasta Chełm od 4 listopada 2018 r. (dalej: Prezydent).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie przez Prezydenta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych tj. do 22 września 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Ewa Kulik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/87/2023 z 15 maja 2023 r. (akta kontroli tom I str. 4-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Urząd zadań i działań podjętych w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>Stworzone zostały warunki organizacyjno-kadrowe, które umożliwiły prawidłową i skuteczną realizację zadań i działań przez Urząd przy pomocy podległych Miastu jednostek organizacyjnych. Zorganizowane zostały punkty informacyjne, recepcyjne oraz miejsca zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia, w których obywatele Ukrainy uzyskali niezbędną pomoc.</p> <p>Rozpoznawano i analizowano na bieżąco potrzeby związane z napływem obywateli Ukrainy dostosowując oferowaną pomoc do zmieniających się okoliczności. W tym celu m.in. podjęto współpracę z innymi podmiotami i jednostkami samorządu terytorialnego (dalej: jst), aby pozyskać różne formy wsparcia, a także przeprowadzić relokację obywateli Ukrainy w momencie ich najwyższego napływu. Podejmowano systematyczne działania informacyjne mające na celu dotarcie z pomocą do jak najliczniejszej populacji obywateli Ukrainy, jak i mieszkańców miasta. Realizowano także działania integracyjne.</p> <p>Rezultaty udzielonej pomocy zostały uzyskane przy efektywnym i oszczędnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, w tym finansowych pochodzących przede wszystkim z Funduszu Pomocy (dalej: Fundusz).</p> <p>Prawidłowo ewidencjonowano w księgach rachunkowych dochody i wydatki na zadania i działania finansowane z Funduszu. Systematycznie sporządzano wymagane przez Wojewodę Lubelskiego (dalej: Wojewoda) sprawozdania</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

z wydatkowania środków Funduszu na poszczególne zadania pomocowe oraz bieżące raporty zawierające dane merytoryczne.

Zgodnie z przeznaczeniem wykorzystano sprzęt oraz wyposażenie, w tym otrzymane bezpłatnie od Ministra Cyfryzacji i zakupione z otrzymanych środków finansowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez Prezydenta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1.1. Urząd wraz z innymi jednostkami organizacyjnymi Miasta realizował w okresie objętym kontrolą następujące zadania/działania na rzecz obywateli Ukrainy: utrzymanie i obsługa punktów recepcyjnych, zapewnienie zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia, przyznawanie i wypłata świadczeń, w tym pieniężnych na podstawie art. 13 i art. 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁴, a także rodzinnych i zasiłków okresowych, finansowanie pobytu dzieci umieszczonych w polskim systemie pieczy zastępczej, zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży, zapewnienie pomocy psychologicznej, finansowanie stypendiów i zasiłków szkolnych dla uczniów, nadanie numeru PESEL oraz wykonanie zdjęć osobom ubiegającym się o nadanie tego numeru, zorganizowanie i opłacenie pogrzebu, sfinansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy, orzekanie o niepełnosprawności, zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi/uczniemi.

Do jednostek organizacyjnych Miasta realizujących zadania należały: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (dalej: MOPR), Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (dalej: MOSiR), Zespół Wychowania i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 (dalej: ZWiPPP), placówki oświatowe, w tym m.in. Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich.

Działania pomocowe realizowały także spółki komunalne. Chełmskie Linie Autobusowe Sp. z o. o. zajmowały się przewozem uchodźców z punktów recepcyjnych do miejsc zakwaterowania na terenie miasta i gmin powiatu chełmskiego. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o., które w okresie od pierwszych dni marca do końca kwietnia 2022 r. współuczestniczyło w utworzeniu oraz organizacji CHCAG – Centrum Logistycznego, a także realizowało odbiór odpadów komunalnych z punktów recepcyjnych.

Ponadto Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (MSP ZOZ) prowadził od 11 marca do 15 kwietnia 2022 r. całodobowo we wszystkie dni tygodnia punkt medyczny w punkcie recepcyjnym. W dni robocze od 7.00 do 20.00 jego pracę zabezpieczali oddelegowani pracownicy etatowi MSP ZOZ, a od 20.00 do 7.00 wolontariusze, wspierani przez zatrudnionych w tym celu ratowników medycznych lub pielęgniarki.

(akta kontroli tom I str. 134-140, 165-168, 172, tom II str. 83-90, 191-242, 247-270, tom III str. 505-526 – pliki nr 79-314)

1.2. W związku z napływem obywateli Ukrainy podjęto działania zmierzające do

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa jest sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm. (dalej: ustawa o pomocy).

zapewnienia warunków organizacyjno-kadrowych umożliwiających realizację ww. zadań. Nie wiązało się to jednak z wprowadzeniem zmian w Regulaminie Organizacyjnym⁵, gdyż poszczególne komórki organizacyjne Urzędu realizowały zadania zgodnie z zakresem kompetencji.

Główne zadania pomocowe organizował Wydział Zarządzania Kryzysowego (WZK) funkcjonujący w ramach Departamentu Spraw Obywatelskich (DSO). Jednak obsługa zadań - ze względu na rozległy zakres pomocy - objęła również departamenty: Obsługi Mieszkańców (DOM), Finansów (DF) i Budżetu (DB).

Na podstawie udzielonych przez Prezydenta pisemnych upoważnień zostali wyznaczeni koordynatorzy działań pomocowych w punktach recepcyjnych. Byli to: Dyrektor DSO, Sekretarz Miasta, Dyrektor Departamentu Organizacyjnego (DO), Dyrektor DOM, Dyrektor Departamentu Architektury, Geodezji i Inwestycji (DAGil), Komendant Straży Miejskiej, a także p.o. Dyrektora ZWiPPP. Koordynatorzy zostali upoważnieni do wykonywania działań w zakresie nadzoru i koordynacji nad wykonywaniem czynności przez osoby wykonujące pracę i zadania zleczone punktom recepcyjnym, utrzymywanie kontaktów z pełnomocnikami Wojewody do spraw tworzenia punktów recepcyjnych, współpracę ze służbami, inspekcjami i administracją zespoloną, nadzór nad służbami porządkowymi i utrzymaniem obiektów, organizację transportu zbiorowego do miejsca zakwaterowania lub do ośrodków zakwaterowania w innych miastach Polski i w innych krajach Europy. Koordynatorzy wydawali polecenia pracownikom Urzędu i jednostek organizacyjnych Miasta oraz wolontariuszom w zakresie podejmowanych działań pomocowych.

Od 25 lutego do 25 kwietnia 2022 r. w działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy było zaangażowanych 90 pracowników⁶ Urzędu ze wszystkich komórek organizacyjnych. Na 30 kwietnia 2023 r. zadania wykonywane były łączne przez 17 pracowników, z tego ośmiu z DSO, czterech z DF, trzech z DOM i dwóch z DB.

W większości przypadków nie rozszerzano zakresu obowiązków pracownikom, gdyż nie zwiększył się zakres przedmiotowy, a jedynie liczba realizowanych zadań.

Zastępca Prezydenta Dorota Cieślik⁷ stwierdziła, że pracownikom Urzędu nie zmieniano na piśmie zakresów czynności, gdyż dynamika zdarzeń oraz stan wyższej konieczności nie pozwalały na ściśle określenie obowiązków. Wskazała także, iż stosownie do art. 25 ustawy o pracownikach samorządowych⁸, obowiązkiem pracownika samorządowego jest stosowanie się do poleceń przełożonych.

Rozszerzenie zakresów obowiązków dotyczyło tylko pracowników DOM⁹, którym przydzielono dodatkowo: udzielanie informacji o zakresie pomocy dla obywateli Ukrainy oraz realizacja zadań związanych z nadawaniem numeru PESEL.

Czasowo, tj. od 17 marca do 3 kwietnia 2022 r. do pomocy w DSO i w WZK oddelegowano dwóch pracowników z Departamentu Promocji, Kultury i Sportu. Od 16 marca do 31 maja 2022 r. pracownik Wydziału Kontaktów z Mieszkańcami w DOM został przeniesiony do pracy w Punkcie Pomocy Ukrainie utworzonym przez Miasto przy ul. Kopernika 1 w Chełmie¹⁰, a w okresie od 16 marca do 31 lipca 2022

⁵ Wprowadzonym zarządzeniem Prezydenta nr 974/21 z 9 lutego 2021 r., ze zm.

⁶ W tym 14 z Departamentu Komunalnego (DK), 14 ze Straży Miejskiej, 11 z DO, 10 z DSO, ośmiu z DF, sześciu z Departamentu Nieruchomości, po czterech z DB i Departamentu Promocji, Kultury i Sportu, po trzech z DOM i DAGil, po dwóch z Departamentu Oświaty (DO), Biura Rady Miasta, Biura Kontroli, Gabinetu Prezydenta i Biura Zamówień Publicznych.

⁷ Dalej: Zastępca Prezydenta.

⁸ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 530).

⁹ Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej i Wydziału Kontaktów z Mieszkańcami.

¹⁰ Utworzonym w celu umożliwienia załatwienia w jednym miejscu rejestracji w celu otrzymania numeru PESEL, złożenia wniosków o świadczenia pieniężne, czy otrzymania innych niezbędnych informacji.

r. pracownika Urzędu Stanu Cywilnego przeniesiono do pracy w Wydziale Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej w DOM.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że nastąpiło to w związku z realizacją działań pomocowych oraz kumulacją zadań i krótkimi terminami ich wykonania. Nadzwyczajna sytuacja w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie miała przełożenie na bieżące funkcjonowanie Urzędu. W pierwszych trzech tygodniach przybyło ponad sto tysięcy uchodźców, a główny ciężar udzielenia im pomocy spadł na samorząd. Już 25 lutego 2022 r. na dworcu PKP Chełm Główny zorganizowano wspólnie z Wojewodą punkt informacyjno-recepcyjny, który był pierwszym miejscem przyjęcia uchodźców. W miejskiej hali sportowej został utworzony punkt recepcyjny z miejscami noclegowymi, początkowo na 250 osób, a kiedy było to niewystarczające na bieżąco organizowano nowe miejsca, aż do ponad tysiąca. Liczba przybywających uchodźców do 4 marca 2022 r. wyniosła ponad 10 tysięcy na dobę, dlatego konieczne stało się zorganizowanie kolejnej bazy noclegowej, aby uniknąć kryzysu humanitarnego i zapewnić choćby minimalne zabezpieczenie potrzeb bytowych. W związku z tym, w hali po byłym sklepie wielkopowierzchniowym zorganizowano filię punktu recepcyjnego, gdzie zabezpieczono ponad 1,5 tysiąca miejsc z możliwością zwiększenia do 2,5 tysiąca. Liczba uchodźców znacznie przekraczała możliwości zaopiekowania się w sposób kompleksowy tak dużą liczbą osób¹¹. Działania te były realizowane przy udziale pracowników Urzędu i innych jednostek organizacyjnych Miasta. Nie wystąpiły braki kadrowe.

(akta kontroli tom I str. 8-88, 247-254)

Pracowników Urzędu i innych jednostek organizacyjnych Miasta realizujących zadania w punkcie informacyjno-recepcyjnym, punkcie recepcyjnym oraz w Punkcie Pomocy Ukrainie wyposażono w urządzenia do tłumaczenia¹². Znaczną część pomocy w obsłudze stanowili wolontariusze – studenci Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie posługujący się językami: ukraińskim, rosyjskim i angielskim. Ponadto do pracy w punkcie informacyjno-recepcyjnym zatrudniano na podstawie umów cywilnoprawnych osoby posługujące się językiem ukraińskim. Umowy takie Urząd zawarł z 13 osobami w 2022 r. i z pięcioma w 2023 r. Wydatki na ten cel sfinansowano ze środków Funduszu w wysokości 103,5 tys. zł w 2022 r. i 157,1 tys. zł w 2023 r. (do 31 lipca).

(akta kontroli tom I str. 8-21, 125-131, tom III str. 83-86, 492)

Za realizację dodatkowych zadań w okresie od 25 lutego do 25 kwietnia 2022 r., które wykraczały poza zakres obowiązków, z upoważnienia Prezydenta – Zastępca Prezydenta przyznała 90 pracownikom Urzędu jednorazowe dodatki specjalne sfinansowane z dotacji celowej Wojewody w łącznej wysokości 90,3 tys. zł brutto¹³. Jeden dodatek specjalny w kwocie 3,5 tys. zł został przyznany za okres od 1 maja do 31 grudnia 2022 r. za nadzór i koordynację czynności nad osobami wykonującymi prace i zadania zlecone w punkcie informacyjno-recepcyjnym. Dodatek sfinansowano ze środków Funduszu i rozliczono w ramach zadania: „utrzymanie i obsługa punktów recepcyjnych”.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że mając świadomość trudnej sytuacji kryzysowej, pracownicy deklarowali swój udział przy wsparciu działań w punktach recepcyjnych

¹¹ W związku z tym m.in. nawiązano kontakty z innymi jst w celu relokacji uchodźców oraz zaangażowano do pomocy wolontariuszy (ustalenia w tym zakresie zawarto w pkt 2.8. niniejszego wystąpienia).

¹² Zakupiono pięć translatorów o łącznej wartości 4,8 tys. zł, ze środków Funduszu.

¹³ Zróżnicowane od 330 zł do 6600 zł brutto w zależności od zakresu obowiązków, a także przepracowanej liczby godzin.

poza godzinami pracy oraz w czasie wolnym. Z tego względu za wykonane czynności zostały im przyznane i wypłacone dodatki specjalne.

(akta kontroli tom I str. 8-21, 37, 89-101)

W Urzędzie nie zwiększono zatrudnienia oraz nie organizowano dodatkowych naborów. Nie wystąpiły przypadki upoważniania pracowników na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy.

Nie zatrudniano w tym okresie obywateli Ukrainy na podstawie umów o pracę na stanowiskach pomocniczych i obsługi. Były natomiast zawierane umowy cywilnoprawne (zlecenia), w tym z obywatelami Ukrainy, na realizację zadań w punkcie informacyjno-recepcyjnym i punkcie recepcyjnym, na okres wynikający z decyzji Wojewody kolejno wydłużających czas funkcjonowania ww. punktów.

(akta kontroli tom I str. 8-21, 125-131)

Pracownicy Urzędu wzięli udział w następujących szkoleniach:

- 11 marca 2022 r. w godzinnym szkoleniu online dot. nadawania numerów PESEL UKR uczestniczyło pięciu pracowników Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej DOM. Zaproszenie do udziału w przedmiotowym szkoleniu przesłane zostało przez pracownika Oddziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego - Delegatura w Chełmie. Link do bezpłatnego szkolenia został udostępniony przez Ministerstwo Cyfryzacji¹⁴;
- 18 marca 2022 r. w jednodniowym szkoleniu online pt. „Rejestracja danych obywateli Ukrainy w systemie PESEL od 24 lutego 2022 r. Prawidłowe zasady zalegalizowania pobytu cudzoziemców, w tym obywateli Ukrainy w gminie”, przeprowadzonym przez podmiot szkoleniowy z Wrocławia, uczestniczył pracownik Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej DOM. Koszt szkolenia w kwocie 350 zł sfinansowano ze środków własnych;
- 9 maja 2022 r. w dwugodzinnym szkoleniu online pt. „Rozliczanie środków funduszu pomocy dla dzieci z Ukrainy”, przeprowadzonym przez podmiot szkoleniowy z Jawora, uczestniczył pracownik Wydziału Edukacji DO. Koszt szkolenia w wysokości 199 zł sfinansowano ze środków własnych;
- 26 maja 2022 r. w czterogodzinnym szkoleniu online pt. „Stypendia i zasiłki szkolne dla uczniów z Ukrainy”, prowadzonym przez podmiot szkoleniowy z Tarnowa, uczestniczył pracownik Wydziału Edukacji w DO. Koszt szkolenia w kwocie 299 zł sfinansowano ze środków własnych.

Dwa z ww. szkoleń zostały zrealizowane z inicjatywy i potrzeb pracowników DO.

Ponadto Zastępca Prezydenta oraz Dyrektor i czterech pracowników¹⁵ DSO systematycznie brali udział w wideokonferencjach z Wojewodą oraz z pracownikami Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: LUW)¹⁶, w czasie których przekazywane były m.in. polecenia, wytyczne, omawiane były zagadnienia problematyczne, wskazywane były kierunki działań, a także przekazywane były informacje ze szczebla ministerialnego. Była to również forma wymiany informacji, doświadczeń, poszerzania wiedzy i kompetencji pracowników. Zaproszenia do udziału przesyłane były mailowo.

W wideokonferencjach poświęconych sprawom finansowym brali również udział przedstawiciele z DF i DB.

(akta kontroli tom I str. 8-21, 102-124, tom III str. 492)

¹⁴ Asystenta projektu Wydziału Rozwoju Systemu Rejestrów Państwowych – zespół e-dowód Departamentu Zarządzania Systemami.

¹⁵ Trzech pracowników WZK, pracownik ds. budżetu w DSO.

¹⁶ W tym z wydziałów: Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Finansów i Certyfikacji oraz Polityki Społecznej LUW).

W związku z realizacją działań pomocowych w Urzędzie nie doposażano stanowisk pracy/obsługi. Zrealizowane w tym okresie zakupy sprzętu i wyposażenia biurowego oraz telefonów komórkowych, na łączną kwotę 64 tys. zł, dotyczyły:

- punktów recepcyjnych i punktu nadania numeru PESEL (sfinansowanych w kwocie 29,8 tys. zł ze środków Funduszu),
- Punktu Pomocy Ukrainie (29,7 tys. zł wydatkowane z dotacji Zarządu Województwa Lubelskiego (dalej: ZWL),
- punktu recepcyjnego i miejsca zakwaterowania¹⁷ (4,5 tys. zł z dotacji celowej przekazanej przez Wojewodę¹⁸).

(akta kontroli tom I str. 8-21, tom III str. 83-86)

Nadawanie numeru PESEL obywatelom Ukrainy odbywało się przede wszystkim w Punkcie Pomocy Ukrainie, w którym zorganizowano dwa stanowiska obsługi wyposażone w sprzęt mobilny, który w kwietniu 2022 r. otrzymano od Ministra Cyfryzacji. Dodatkowo w Wydziale Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej DOM numery PESEL były nadawane na dwóch stanowiskach stacjonarnych. Wizyty były umawiane telefonicznie lub osobiście. Wzór wniosku był dostępny na miejscu, a poprawność jego wypełnienia sprawdzali pracownicy wspierani przez wolontariuszy posługujących się językiem ukraińskim. Fotografie do wniosków wykonywano bezpłatnie na miejscu. Od 17 do 31 marca 2022 r. na podstawie zlecenia z UM zdjęcia wykonywał fotograf po stawce 31 zł za sztukę¹⁹. Od 1 kwietnia 2022 r. zdjęcia wykonywano we własnym zakresie po 23,14 zł za sztukę²⁰, na zakupionym ze środków Funduszu sprzęcie i materiałach. Łącznie w 2022 r. wykonano 834 zdjęcia i poniesiono na ten cel wydatki ze środków Funduszu o wartości 21,3 tys. zł²¹. Od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. nie wykonywano zdjęć²².

(akta kontroli tom I str. 8-24, tom II str. 459-460, tom III str. 3-18, 83-86, 95-96, 492)

Według Zastępcy Prezydenta: wyjątkowość sytuacji spowodowanej konfliktem zbrojnym w Ukrainie miała negatywny wpływ na pracowników Urzędu jak i innych jednostek organizacyjnych Miasta, którzy pod presją czasu i zagrożenia nieśli pomoc potrzebującym. Było to dużym obciążeniem emocjonalnym i ogromnym przedsięwzięciem organizacyjnym. Sytuacja z jaką się zmierzaliśmy miała niewątpliwie nadzwyczajny charakter, wymagała podejmowania szybkich działań i decyzji ukierunkowanych na niesienie pomocy uchodźcom, których liczba była wyjątkowo duża. Mimo tego, dzięki wielkiemu zaangażowaniu nie tylko pracowników, ale także setek wolontariuszy, udało się zapewnić podstawowe potrzeby bytowe i egzystencjalne tysiącom obywateli Ukrainy i ulokować ich w docelowych miejscach pobytu nie tylko na terenie Polski, ale także w innych krajach Europy. Dobra koordynacja działań pozwoliła jednak na w miarę normalne funkcjonowanie.

(akta kontroli tom I str. 16-17)

1.3. Miasto otrzymało polecenia i decyzje od Wojewody dotyczące realizacji działań/zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy.

1) Na podstawie art. 25 ust. 1 w zw. z art. 22 pkt 2 ustawy z 23 stycznia 2009 r.

¹⁷ Które wyposażono w telefon komórkowy.

¹⁸ Na podstawie porozumienia nr 952 z 25 marca 2022 r.

¹⁹ Wykonanych zostało 250 zdjęć za 7,75 tys. zł.

²⁰ Wykonano 584 zdjęcia za 13,5 tys. zł (z kwoty tej poniesiono wydatki na zakup drukarki i papieru do zdjęć z folią barwiącą za 2,1 tys. zł, a 11,5 tys. zł na wynagrodzenie pracownika UM realizującego usługę).

²¹ Środki niewykorzystane wyniosły 0,02 tys. zł i zostały zwrócone w wymaganym terminie na rachunek bankowy LUW.

²² Poniesiono wydatki z Funduszu w wysokości 0,07 tys. zł na wynagrodzenie pracownika Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej DOM dyżurującego w celu gotowości realizacji tej usługi.

o wojewodzie i administracji rządowej w województwie²³ oraz art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym²⁴ Wojewoda wydał polecenia, w których nakazał:

- 24 lutego 2022 r.²⁵ podjęcie wszelkich możliwych działań zmierzających do utworzenia oraz prowadzenia miejsc zakwaterowania²⁶ z przeznaczeniem dla cudzoziemców z terenu Ukrainy,
- 25 lutego 2022 r.²⁷ podjęcie wszelkich możliwych działań zmierzających do utworzenia oraz prowadzenia po jednym punkcie recepcyjnym na terenie gminy²⁸.

W celu sfinansowania realizacji polecenia z 24 lutego 2022 r. Wojewoda na podstawie porozumienia nr 612 z 11 marca 2022 r. udzielił Miastu dotacji celowej z budżetu państwa (ze środków rezerwy ogólnej) w wysokości 51,5 tys. zł z terminem wykorzystania od 24 lutego do 25 marca 2022 r. Aneks nr 1 z 28 marca 2022 r. kwota dotacji została zwiększona do 385,5 tys. zł, a aneksem nr 2 z 22 kwietnia 2022 r. termin wykorzystania dotacji wydłużono do 15 maja 2022 r.

Z kolei na zadanie przekazane do realizacji poleceniem z 25 lutego 2022 r. zostało ustalone finansowanie w porozumieniu z Wojewodą nr 952 z 25 marca 2022 r. w formie dotacji celowej z budżetu państwa (ze środków rezerwy ogólnej) w kwocie 1720,7 tys. zł z terminem wykorzystania do 25 maja 2022 r.

2) Na podstawie art. 12 ust. 10 w zw. z ust. 1 pkt 1, 2 i 5 ustawy o pomocy Wojewoda wydał decyzje:

a) dotyczące kontynuacji prowadzenia miejsc zakwaterowania:

- 18 marca 2022 r.²⁹ zlecając kontynuację prowadzenia miejsc zakwaterowania utworzonych na podstawie polecenia z 24 lutego 2022 r. oraz organizację nowych miejsc, wraz z zapewnieniem całodziennego wyżywienia, a także środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów przeznaczonych dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP) w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu działań wojennych przybyli na terytorium RP. Wojewoda określił algorytm wyliczenia środków z Funduszu na realizację zadania za zakwaterowanie, tj. od 24 lutego do 9 marca 2022 r.³⁰ – 120 zł za osobę zakwaterowaną w danym dniu w obiekcie, a następnie za zakwaterowanie od 10 marca do 24 kwietnia 2022 r. w zależności od kategorii obiektu: obiekty masowe (kategoria I) - 50 zł za osobę zakwaterowaną w danym dniu w obiekcie, obiekty własne jst o charakterze mieszkaniowym (kategoria II) – 60 zł, obiekty komercyjne (kategoria III) – 70 zł. Z tytułu szczególnych potrzeb w zakresie zakwaterowania przysługiwała dopłata w wysokości 10 zł za osobodzień. Decyzja obowiązywała do 28 lutego 2023 r.³¹;

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 190.

²⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 122.

²⁵ PN-VII.0520.6.2022.

²⁶ Na obszarze właściwości powiatów i miast na prawach powiatów na obszarze województwa lubelskiego.

²⁷ PN-VII.0520.8.2022.

²⁸ Skierowane do trzech adresatów, w tym do Prezydenta Miasta Chelm.

²⁹ Nr PN-VII.0520.14.2022, która podlegała natychmiastowemu wykonaniu z chwilą jej doręczenia.

³⁰ Okres pobytu maksymalnie do 25 marca 2022 r.

³¹ Termin realizacji zadania był wydłużany przez Wojewodę na kolejne okresy, tj.: do 24 maja 2022 r. (decyzją z 21 kwietnia 2022 r. nr PN-VII.0520.25.2022), do 23 czerwca 2022 r. (decyzją z 23 maja 2022 r. nr PN-VII.0520.28.2022), do 23 lipca 2022 r. (decyzją z 22 czerwca 2022 r. nr PN-VII.0520.32.2022), do 22 sierpnia 2022 r. (decyzją z 14 lipca 2022 r. nr PN-VII.0520.35.2022), do 21 września 2022 r. (decyzją z 19 sierpnia 2022 r. nr PN-VII.0520.38.2022), do 21 października 2022 r. (decyzją z 21 września 2022 r. nr PN-VII.0520.41.2022), do 20 listopada 2022 r. (decyzją z 21 października 2022 r. nr PN-VII.0520.44.2022), do 31 grudnia 2022 r. (decyzją z 18 listopada 2022 r. nr PN-VII.0520.48.2022), do 31 stycznia 2023 r. (decyzją z 30

- 1 marca 2023 r.³² polecając kontynuację prowadzenia³³ miejsc zakwaterowania utworzonych na podstawie polecenia z 24 lutego 2022 r. wraz z zapewnieniem całodziennego wyżywienia, środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów przeznaczonych dla obywateli Ukrainy. Wojewoda określił także algorytm wyliczenia środków z Funduszu na realizację powyższego zadania w taki sam sposób i za pomocą takich samych stawek jak w uchylonej decyzji z 18 marca 2022 r. W celu weryfikacji możliwości częściowego pokrycia przez obywateli Ukrainy kosztów zakwaterowania i całodziennego wyżywienia LUW udostępnił kwestionariusz kwalifikacyjny oraz wzór wniosku o zwolnienie z partycypacji w kosztach pomocy. Ponadto, kierując się względami humanitarnymi, stwierdził, że brak możliwości partycypacji w kosztach zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego od 1 do 31 marca 2023 r. w miejscach zakwaterowania prowadzonych na terenie powiatów województwa lubelskiego przez obywateli Ukrainy wynika z ich trudnej sytuacji życiowej³⁴;

b) dotyczące kontynuacji prowadzenia punktów recepcyjnych:

- 18 marca 2022 r.³⁵ określił kategorie kosztów, jakie można pokryć z Funduszu w ramach realizacji zadania (o ile nie zostały pokryte ze środków rezerwy ogólnej), tj.: osobowe związane z prowadzeniem punktu oraz rzeczowe: najem lokalu i niezbędnego wyposażenia, mediów, sprzątnia, ochrony indywidualnej i utrzymania czystości, dezynfekcji pomieszczeń, zakupu wyposażenia do ceny jednostkowej 10 tys. zł, wyżywienia dla cudzoziemców, pomocy wolontariuszy, transportu do miejsc zakwaterowania oraz „inne uzasadnione koszty”. Kolejnymi decyzjami Wojewody wydłużane były: data realizacji zadania - do 31 maja 2023 r. i termin wykorzystania środków – do 30 czerwca 2023 r.³⁶

Ponadto LUW systematycznie przysyłał do Urzędu wytyczne, zalecenia, objaśnienia, informacje m.in.: dotyczące wykorzystania przez samorządy środków pochodzących z rezerwy na zarządzanie kryzysowe na wydatki związane z kryzysem uchodźczym, uproszczoną procedurę procesu kwaterowania uchodźców do stosowana przez punkty recepcyjne, informacje dotyczące kategorii wydatków, które mogą być pokrywane w ramach określonej stawki dziennej zakwaterowania cudzoziemców z terenu Ukrainy, procedurę dotyczącą postępowania w celu weryfikacji legalności działania podmiotów zagranicznych i kontroli bezpieczeństwa osób deklarujących wolę udzielania pomocy uchodźcom, opracowaną przez MSWiA we współpracy z Komendą Główną Policji, materiał informacyjny MSWiA dotyczący zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – wypłata świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie, komplet dokumentacji³⁷ dotyczącej zmiany zasad udzielania pomocy świadczonej uchodźcom w formie zbiorowego zakwaterowania w związku z wejściem w życie zmian w ustawie o pomocy i wprowadzeniu partycypacji obywateli Ukrainy w kosztach wyżywienia i zakwaterowania.

(akta kontroli tom I str. 267-288, tom II str. 312-445, tom III str. 110-132, 155-166, 498-504)

grudnia 2022 r. nr PN-VII.0520.52.2022), do 28 lutego 2023 r. (decyzją z 30 stycznia 2023 r. nr PN-VII.0520.2.2022). Decyzja została uchylona z dniem 1 marca 2023 r. decyzją nr ZK-II.644.89.2023.

³² ZK-II.644.89.2023.

³³ Od 1 do 31 marca 2023 r.

³⁴ Data realizacji zdania została wydłużona przez Wojewodę na kolejne okresy, tj.: do 30 kwietnia 2023 r. (decyzją z 28 marca 2023 r. nr ZK-II.644.107.2023), do 31 maja 2023 r. (decyzją z 26 kwietnia 2023 r. nr ZK-II.644.137.2023), do 30 czerwca 2023 r. (decyzją z 25 maja 2023 r. nr ZK-II.644.151.2023), do 31 lipca 2023 r. (decyzją z 29 czerwca 2023 r. nr ZK-II.644.175.2023) oraz do 31 sierpnia 2023 r. (decyzją z 31 lipca 2023 r. nr ZK-II.644.199.2023).

³⁵ Nr PN-VII.0520.15.2022.

³⁶ Decyzją z 24 kwietnia 2023 r. nr PN-VII.0520.8.2023.

³⁷ W załączeniu do pisma LUW z 27 lutego 2023 r. nr ZK-II.644.88.2023.

1.4. W Urzędzie zapewniono obsługę środków finansowych otrzymanych z Funduszu, a także ewidencjonowanie i rozliczanie działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy finansowanych z tego źródła. Zgodnie z art. 14 ust. 14 ustawy o pomocy na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z Funduszu otwarty został 18 marca 2022 r. wydzielony i oprocentowany rachunek bankowy. Zarządzeniem Prezydenta nr 1653/22 z 30 czerwca 2022 r. ustalony został – na podstawie art. 14 ust. 15 ustawy o pomocy - plan finansowy dla środków Funduszu na 2022 r. określający m.in. stan środków, kwoty dochodów i wydatków planowane na poszczególne zadania z uwzględnieniem podziałek klasyfikacji budżetowej³⁸, a także jednostki realizujące. Plan na 2022 r. był czterokrotnie zmieniany w zakresie wysokości planowanych dochodów i wydatków. Plan na 2023 r. został ustalony zarządzeniem Prezydenta nr 1977/23 z 22 lutego 2023 r. i do końca kwietnia 2023 r. był dwukrotnie zmieniony. W związku z pozyskaniem środków Funduszu w budżecie Miasta wprowadzane były stosowne zmiany uwzględniające zadania i środki finansowe w odpowiednich podziałkach klasyfikacji budżetowej.

(akta kontroli tom II str. 94-95, 178-287)

1.5. W UM nie podejmowano z własnej inicjatywy działań na rzecz obywateli Ukrainy na podstawie art. 12 ust. 4-5 ustawy o pomocy. W związku z tym Rada Miasta nie podejmowała uchwał w tym zakresie.

(akta kontroli tom I str. 17, 178)

1.6. Od początku wybuchu konfliktu zbrojnego na Ukrainie monitorowano na bieżąco liczbę obywateli tego państwa przybywających jak i przebywających na terenie miasta. Szacowano, że w pierwszych tygodniach napływało około 10-12 tysięcy osób dziennie. Liczba ta stale zmieniała się, gdyż znaczna część przyjeżdżających przemieszczała się następnie w głąb Polski i poza granice kraju. Miasto, z uwagi na swoje położenie blisko granicy jak i węzeł kolejowy, było wówczas przede wszystkim miejscem przesiadkowym, do którego bezpośrednio przybywały pociągi z Kijowa. Szacowano, że w marcu 2022 r. przebywała na jego terenie największa liczba osób³⁹. Od kwietnia 2022 r. liczba ta systematycznie zmniejszała się. Wówczas dane były ustalane na bieżąco na podstawie raportów z punktów recepcyjnych i miejsc zbiorowego zakwaterowania, sprawozdawczości obejmującej m.in. liczbę nadanych numerów PESEL, ilość składanych wniosków o świadczenia pieniężne i liczbę osób nimi objętych, liczbę świadczeniobiorców zarejestrowanych w MOPR, liczbę dzieci uczęszczających do placówek oświatowo-wychowawczych. Według ustalonych w ten sposób danych oszacowano, że na koniec kwietnia 2023 r. liczba obywateli Ukrainy przebywających na terenie miasta wynosiła około 1,5 tysiąca. Na tej podstawie analizowano i monitorowano potrzeby obywateli Ukrainy i szacowano zapotrzebowanie na środki finansowe z Funduszu. Monitorowanie w tym zakresie ułatwiała bieżąca sprawozdawczość z realizacji wydatków na zadania finansowane z Funduszu, która była przesyłana do LUW z częstotliwością co dwa tygodnie (do marca 2023 r.), a następnie co miesiąc. Raportowano także co dwa tygodnie (przez cały ten okres) liczbę uchodźców zakwaterowanych w poszczególnych kategoriach miejsc zbiorowego zakwaterowania.

(akta kontroli tom I str. 479-480, tom III str. 505-526 – pliki nr 23-314)

³⁸ W tym zalecenia LUW, stanowisko Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych podjętej na posiedzeniu 23-25 marca 2022 r. jak i wprowadzone w trakcie 2022 r. zmiany klasyfikacji budżetowej rozporządzeniem Ministra Finansów z 15 lipca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1571).

³⁹ Od 26 lutego do 31 marca 2022 r. do Chełma przyjechało ok. 95 tys. obywateli Ukrainy (dane szacunkowe). Według rejestrów wysyłanych przez Urząd w systemie dobowym do Wojewody w okresie od 1 do 31 marca 2022 r. ponad 23 tys. osób zatrzymało się w punktach recepcyjnych oraz miejscach zbiorowego zakwaterowania na terenie miasta.

1.7. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy.

Zastępca Prezydenta poinformowała, że w marcu 2023 r. do Urzędu wpłynęły dwa pisma z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawach dwóch obywaterek Ukrainy w kwestii odmowy przywrócenia statusu UKR z dniem jego utraty. W obu przypadkach udzielono Rzecznikowi szczegółowych informacji. W pierwszym PESEL został nadany przez inny organ gminy spoza województwa lubelskiego, a status UKR został odebrany i przywrócony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Granicznej (dalej: KG PSG). W tej sprawie Urząd nie akceptował wniosku ani nie wydawał decyzji odmownej. W drugim status UKR został odebrany, a następnie przywrócony przez KG PSG w związku z udokumentowanym wyjazdem i powrotem obywatelki Ukrainy z i do Polski przed upływem 30 dni (w związku z art. 11 ust. 2 ustawy o pomocy).

(akta kontroli tom I str. 482, 515-521)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podejmowane przez UM działania celem zapewnienia warunków organizacyjno-kadrowych umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1.1. Na koniec 2022 r. na realizację zadań i działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy wydatkowano 9424,5 tys. zł, co stanowiło 95,7% środków finansowych ujętych w planie (9845,2 tys.) oraz 96,7% otrzymanych (9744,2 tys. zł). W 2023 r. (na 30 kwietnia) wydatki wyniosły 1934,2 tys. zł, tj. 83,9% planu (2304,6 tys. zł) i 88,6% środków otrzymanych (2183,9 tys. zł).

Wydatki zrealizowane w 2022 r. pochodziły: w 87,5% (8250,8 tys. zł) z Funduszu, w 9% (848,7 tys. zł) z dotacji Wojewody, w 3,2% (296,5 tys. zł) z dotacji ZWL, w 0,3% (28,6 tys. zł) ze środków własnych (rezerwy na zarządzanie kryzysowe).

Wydatki poniesione w 2023 r. (na 30 kwietnia) sfinansowano ze środków Funduszu.

Za 2022 r. wykazano koszty obsługi w wysokości 265,7 tys. zł, z tego 40,2 tys. zł z Funduszu, a na 30 kwietnia 2023 r. 2 tys. zł (z Funduszu).

W 2022 r. wydatkowano 8250,8 tys. zł z Funduszu, z tego:

- 61,6% (5081,5 tys. zł) na wypłatę 123 436 świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia żywienia i zakwaterowania dla 2074 obywateli Ukrainy,
- 16,2% (1333,6 tys. zł) na sfinansowanie realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad średnio 145 dziećmi i uczniami,
- 10,6% (871,7 tys. zł) na utworzenie i prowadzenie punktów recepcyjnych, w których udzielono pomocy ponad 320 tysiącom obywateli Ukrainy w trakcie pobytu od kilku godzin do 2-3 dni,
- 6% (498,2 tys. zł) na wypłatę 1628 świadczeń z tytułu jednorazowego świadczenia pieniężnego (300 zł na osobę),
- 2,7% (220,2 tys. zł) na świadczenia rodzinne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia, które wypłacono 182 osobom,

- 1,4% (113,5 tys. zł) na utworzenie i prowadzenie miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy, w których od 26 marca do 31 grudnia wykorzystano 2392 osobodni⁴⁰,
- 0,4% (35 tys. zł) na stypendia i zasiłki szkolne dla 41 uczniów,
- 0,3% (24,5 tys. zł) na zapewnienie posiłku dla 169 dzieci/młodzieży,
- 0,3% (21,3 tys. zł) na wykonanie 834 zdjęć w celu nadania numeru PESEL,
- 0,2% (14,8 tys. zł) na nadanie numeru PESEL 1107 obywatelom,
- 0,2% (13,8 tys. zł) na opiekę nad trojgiem dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 0,1% (5,8 tys. zł) na funkcjonowanie powiatowych zespołów orzekania o niepełnosprawności, w których wydano 23 orzeczenia, dwie legitymacje oraz cztery karty parkingowe dla 23 osób,
- 0,1% (4,9 tys. zł) na wypłatę dziewięciu świadczeń z tytułu zasiłków okresowych dla pięciu osób,
- 0,1% (4,8 tys. zł) na dokonanie pochówku zmarłego obywatela Ukrainy,
- 0,1% (4,5 tys. zł) na zapewnienie bezpłatnej opieki psychologicznej dla 48 osób,
- 0,03% (2,7 tys. zł) na zapłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń rodzinnych dla czterech osób.

W okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. wydatkowano 1934,2 tys. zł, z tego:

- 48,6% (939,3 tys. zł) na sfinansowanie realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad średnio 180 dziećmi i uczniami,
- 29,6% (572,2 tys. zł) na wypłatę 14 305 świadczeń z tytułu zapewnienia wyżywienia i zakwaterowania dla 179 osób⁴¹,
- 9,6% (185,5 tys. zł) na prowadzenie punktów recepcyjnych, w których udzielono pomocy dla ponad 81 tys. obywateli Ukrainy,
- 7,2% (138,5 tys. zł) na świadczenia rodzinne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia, które wypłacono 33 osobom,
- 2,4% (45,6 tys. zł) na prowadzenie miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy, w których wykorzystano 1287 osobodni,
- 0,8% (16,3 tys. zł) na wypłatę 33 świadczeń z tytułu zasiłków okresowych dla 19 osób,
- 0,7% (14,1 tys. zł) na wypłatę 47 jednorazowych świadczeń pieniężnych,
- 0,3% (5,8 tys. zł) na zapewnienie posiłku dla 32 dzieci/młodzieży,
- 0,3% (5,3 tys. zł) na funkcjonowanie powiatowych zespołów orzekania o niepełnosprawności, w których wydano 14 orzeczeń, cztery legitymacje oraz jedną kartę parkingową dla 14 osób,
- 0,2% (3,2 tys. zł) na zapłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń rodzinnych dla pięciu osób,
- 0,2% (3 tys. zł) na dokonanie pochówku zmarłego,
- 0,1% (1,9 tys. zł) na opiekę nad dzieckiem w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 0,1% (1,9 tys. zł) na zapewnienie bezpłatnej opieki psychologicznej dla jednej osoby,
- 0,1% (1,6 tys. zł) na nadanie numeru PESEL 67 obywatelom Ukrainy oraz na wykonanie zdjęć (0,07 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 144-185, 398-401, tom III str. 463, 505-526 - pliki nr 79-314)

⁴⁰ Osobodzień to jednostka sprawozdawcza wprowadzona przez LUW w celu rozliczenia finansowego miejsc zbiorowego zakwaterowania.

⁴¹ W tym 62, na których świadczenia przyznano po raz pierwszy,

Ponadto w 2022 r. realizacja zadania obejmującego utworzenie i prowadzenie punktów recepcyjnych została wsparta dotacją celową Wojewody na podstawie porozumienia nr 952 z 25 marca 2022 r. w wysokości 1720,7 tys. zł. Przyznane środki zostały wykorzystane w kwocie 651,1 tys. zł⁴² m.in., na: jednorazowe dodatki specjalne i umowy zlecenia pracowników Urzędu i innych osób zaangażowanych w koordynację i pracę w punktach recepcyjnych, zakup wyposażenia i sprzętu, wynajem przenośnych toalet, media, artykuły spożywcze i higieny osobistej, niezbędne usługi (np. pralnicze).

Z kolei utworzenie i prowadzenie miejsc zakwaterowania zostało wsparte dotacją celową Wojewody w wysokości 385,5 tys. zł na podstawie porozumienia nr 612 z 11 marca 2022 r. Dotacja została wykorzystana w wysokości 95,7 tys. zł⁴³ i pozwoliła na zapewnienie uchodźcom pomocy zgodnej z ich potrzebami. Wykorzystano ją na zakup artykułów spożywczych, mediów, usług (sprzątania, wywozu śmieci, drobnych napraw) wyposażenia obiektu, wyposażenia sanitarnego, artykułów higieny osobistej oraz dodatków specjalnych dla dziewięciu pracowników ZWPPP pracujących w miejscu zakwaterowania.

Na podstawie porozumienia z Wojewodą nr 1356 z 20 maja 2022 r. zrefundowane zostały wydatki Miasta poniesione ze środków własnych (rezerwy na zarządzanie kryzysowe) na prowadzenie całodobowego punktu informacyjnego na Dworcu Głównym PKP w okresie od 25 lutego do 26 marca 2022 r. w kwocie 101,8 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 4-29, tom III str. 111-278)

ZWL udzielił Miastu dotacji celowej⁴⁴ na podstawie umowy z 29 kwietnia 2022 r. w wysokości 300 tys. zł na pokrycie bieżących wydatków dotyczących pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy. Dotacja została wykorzystana w kwocie 296,5 tys. zł na pokrycie wydatków związanych z utworzeniem, wyposażeniem i prowadzeniem do 31 grudnia 2022 r. Punktu Pomocy Ukrainie. Prowadzeniem Punktu zajmował się – z upoważnienia Prezydenta - MOPR, którego pracownicy udzielali wszelkich niezbędnych informacji w zakresie pomocy socjalnej, przyjmowali wnioski dotyczące świadczeń pieniężnych, wydawali żywność (suchy prowiant) dla uchodźców. W punkcie były także stanowiska do rejestracji numeru PESEL.

(akta kontroli tom III str. 279-438)

Miasto poniosło ze środków własnych (z rezerwy na zarządzanie kryzysowe) wydatki w kwocie 28,6 tys. zł na: zapewnienie całodobowej pomocy medycznej dla uchodźców w okresie od 11 marca do 15 kwietnia 2022 r., przeszkolenie pracownika w zakresie nadawania numeru PESEL dla obywateli Ukrainy, zakup oraz wydawanie żywności uchodźcom, odprawę celną 34 pojazdów (TIR) z pomocą humanitarną na Ukrainę.

(akta kontroli tom I str. 169-170, tom II str. 4-29)

Urząd na bieżąco analizował efektywność pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy i dostosowywał jej formy do sytuacji i potrzeb osób przybywających. Informacje zwrotne pozyskiwano m.in. bezpośrednio od uchodźców oraz od organizacji pozarządowych przeprowadzających badania ankietowe wśród uchodźców w zakresie otrzymywanej pomocy i zgłaszanych dodatkowych potrzeb (m.in. z Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR) i Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF)). Ponadto Urząd był w stałym kontakcie telefonicznym ze służbami Wojewody, w tym z osobami powołanymi do koordynacji prac w punktach informacyjnych i recepcyjnych.

⁴² Pozostała kwota 1069,6 tys. zł została terminowo zwrócona na rachunek LUW.

⁴³ Pozostałe 289,8 tys. zł zostały terminowo zwrócone na rachunek bankowy LUW.

⁴⁴ Na podstawie uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XXXV/546/2022 z 28 marca 2022 r.

Informacje i analizy prowadzone były również na podstawie raportów przekazywanych w systemie ciągłym (od jednego do kilku na dobę w zależności od okresu i potrzeb) z punktu informacyjno-recepcyjnego, punktów recepcyjnych i miejsc zbiorowego zakwaterowania. Raporty przekazywane były do Prezydenta, Zastępcy Prezydenta i Sekretarza Miasta oraz do WZK w DSO.

Miasto jest członkiem Grupy Koordynującej utworzonej przez Wojewodę wspólnie z UNHCR. Na spotkaniach organizowanych w LUW przedstawiciele jest zaangażowanych w realizację zadań pomocowych m.in. omawiali efekty realizowanych zadań.

O bieżącej sytuacji, liczbie napływających uchodźców oraz o podejmowanych działaniach, przebiegu, sposobach i formach udzielanej pomocy byli na bieżąco informowani radni Rady Miasta w formie udzielanych odpowiedzi na pytania zadawane na komisjach oraz sesjach Rady. Np. 30 marca 2023 r. w ramach sprawozdania z "Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2019-2023" Dyrektor DSO przedstawiła podsumowanie działań pomocowych dla uchodźców za okres od 24 lutego 2022 r. do 24 lutego 2023 r.⁴⁵.

Formy udzielanej pomocy oraz efekty realizowanych działań omawiane były także na spotkaniach w różnych miastach Polski, a także za granicą, w których uczestniczyli Prezydent, Zastępca Prezydenta, Sekretarz, Skarbnik, a także dyrektorzy poszczególnych Departamentów. Było to m.in. w 2022 r.: 9 maja we Wrocławiu w czasie Samorządowego Okrągłego Stołu w/s Uchodźców z Ukrainy, 11-12 maja w Poznaniu podczas Konferencji „Impact22”⁴⁶, 15-19 czerwca podczas spotkania miast partnerskich Sindelfingen w Niemczech⁴⁷, 21-22 czerwca w Łodzi podczas I Edycji Forum Bezpieczeństwa – Miasta i Biznes w Trybie Kryzysowym, 11 października w Lublinie na Ogólnopolskim Szczycie Gospodarczym⁴⁸, 8-10 listopada w Brukseli w Parlamencie Europejskim, 18 listopada w Rzeszowie podczas spotkania z Sekretarzem Stanu w MSWiA dotyczącego pomocy uchodźcom z Ukrainy. Natomiast w 2023 r.: 6 lutego i 20 kwietnia podczas Konferencji Warszawskiej - Stałej Roboczej Konferencji Przeglądowej Wsparcia dla Ukrainy w KPRM.

Ponadto informacje o formach i zakresie pomocy uchodźcom były również przekazywane podczas wizyt studyjnych w punktach recepcyjnych na terenie miasta, m.in.: przedstawicielom parlamentów państw Unii Europejskiej, przedstawicielom Światowej Organizacji Zdrowia, Prezydentowi Szwajcarii.

W dowód uznania za działania podejmowane na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy Miasto otrzymało m.in.: tytuł „Miasto Ratownik” od Prezydenta Ukrainy, podziękowanie od Prezydenta RP, podziękowanie od Miasta Kowel i Rady Powiatu Kowelskiego, podziękowanie od Mera Miasta Mikołajów.

(akta kontroli tom I str. 186-244, 484)

2.2. Urząd nie realizował projektów dofinansowanych z UE, w których grupę docelową działań stanowiliby obywatele Ukrainy.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że w 2022 r. Powiatowy Urząd Pracy⁴⁹ (dalej: PUP) realizował dwa projekty pozakonkursowe, w których założono wsparcie dla

⁴⁵ <https://chelmmiasto.esesja.pl/posiedzenie/5627cddb-e8f2-4>

⁴⁶ Udział w panelu: wyzwania spowodowane atakiem Rosji na Ukrainę i Europejski „Plan Marshalla”.

⁴⁷ Zaprezentowano działania pomocowe na rzecz obywateli Ukrainy w czasie uroczystej sesji Rady Miasta.

⁴⁸ Udział w panelu „Samorząd Lokalny - fala uchodźców z Ukrainy: mieszkania, praca, opieka zdrowotna, edukacja. Działania tymczasowe czy długofalowe”.

⁴⁹ Jednostka organizacyjna współprowadzona przez Miasto i Starostwo Powiatowe w Chełmie na podstawie porozumienia w sprawie realizacji zadań z zakresu zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu z 13 grudnia 1999 r. pomiędzy Zarządem Miasta Chełma a Zarządem Powiatu Chełmskiego.

obywateli Ukrainy. Były to: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie chełmskim i mieście Chełm (VI)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020⁵⁰, oraz „Nowy start - lepsze jutro (VII)” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020⁵¹. W ramach pierwszego z wymienionych projektów objęto wsparciem w formie stażu jednego obywatela Ukrainy.

Od stycznia 2023 r. PUP realizuje projekt pt.: „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z terenu miasta Chełm i powiatu chełmskiego” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027⁵², w ramach którego założono wsparcie m.in dla obywateli Ukrainy, jednak do 30 kwietnia 2023 r. nie objęto wsparciem osób z ww. grupy.

(akta kontroli tom I str. 478, 536)

2.3. Łączna liczba uczniów będących obywatelami Ukrainy, którzy byli objęci nauką w szkołach na terenie miasta⁵³ wyniosła średniomiesięcznie:

- w marcu 2022 r. - 93,13
- na koniec roku szkolnego 2021/2022 – 123
- we wrześniu 2022 r. -136,97
- w kwietniu 2023 r. -148,50.

Wysokość przekazanych Miastu przez Ministra Finansów środków z Funduszu na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy uczniom pochodzenia ukraińskiego wyniosła:

- 1255,5 tys. zł na koniec 2022 r.
- 799 tys. zł na 30 kwietnia 2023 r.

Wartość dofinansowanych z Funduszu świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Ukrainy (na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy) wyniosła na koniec 2022 r. 35 tys. zł. W 2023 r. wniosek o przyznanie środków Miasto złożyło do Wojewody 31 maja 2023 r.⁵⁴ za okres od stycznia do czerwca, w związku z tym 12 czerwca 2023 r. wpłynęły środki finansowe na ten cel w wysokości 51 tys. zł, a ich wykorzystanie na koniec czerwca wyniosło 49,5 tys. zł⁵⁵.

(akta kontroli tom I str. 402-426, tom III str. 479-480)

2.4. Środki otrzymane z Funduszu na realizację działań/zadań pomocowych nie zostały w pełni wydatkowane. Zastępca Prezydenta wyjaśniła m.in.:

- największa liczba uchodźców przybywających do Miasta przypadła na okres od końca lutego do końca marca 2022 r. W tym czasie Urząd skupiał się na bezpieczeństwie i pomocy uchodźcom (organizacyjnej i informacyjnej). Zostały uruchomione środki własne z rezerwy Prezydenta na zarządzanie kryzysowe, które były przeznaczane tylko na niezbędne wydatki, gdyż nie było wiadomo, ile potrwa stan intensywnego napływu uchodźców oraz czy nie będzie jeszcze większej ich liczby. Po otrzymaniu środków finansowych z Funduszu w ciągu roku dokonano refundacji poniesionych kosztów ze środków własnych w łącznej kwocie 139,9 tys. zł;
- od czerwca 2022 r. liczba uchodźców przebywających w punktach recepcyjnych i miejscach zakwaterowania sukcesywnie malała, gdyż Miasto stało się punktem tranzytowym dla obywateli Ukrainy. W punktach recepcyjnych uchodźcy

⁵⁰ Oś Priorytetowa I, Działanie 1.1, Poddziałanie 1.1.1.

⁵¹ Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy, Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa - projekty PUP.

⁵² Priorytet IX, Działanie 9.1.

⁵³ Dla których organem prowadzącym jest Miasto.

⁵⁴ Jednostki samorządu terytorialnego mogły aplikować o przyznanie środków na ww. świadczenie do dnia 31 maja 2023 r.

⁵⁵ 29 czerwca 2023 r. jedna z placówek oświatowych dokonała zwrotu niewykorzystanej kwoty 1,5 tys. zł na rachunek bankowy Funduszu.

przebywali w większej liczbie od kilku godzin do 1-2 dni, zaś w miejscach zbiorowego zakwaterowania ich liczba znacznie spadła. Dodatkowo Miasto przewidywało zwiększenie wykorzystania środków przeznaczonych na zakwaterowanie w związku z możliwym napływem uchodźców w okresie jesienno-zimowym, jednak sytuacja w tym okresie okazała się ostatecznie stabilna;

- 29 grudnia 2022 r. wpłynęły środki finansowe z Funduszu w wysokości 201,6 tys. zł z przeznaczeniem na utworzenie i prowadzenie punktów recepcyjnych. W związku z krótkim okresem wydatkowania (do 31 grudnia 2022 r.) zrealizowano niezbędne wydatki możliwe do poniesienia w tym czasie (przebiegowania kosztów i opłacenie wystawionych rachunków). Miasto zwróciło część środków z ostatniej transzy otrzymanej 29 grudnia 2022 r. Kwota niewykorzystana na 31 grudnia na to zadanie wyniosła 176,3 tys. zł;
- Miasto do grudnia 2022 r. czekało na obciążenie kosztami przez PKP S.A. za wykorzystane od 27 marca do grudnia 2022 r. media na prowadzenie punktu informacyjno-recepcyjnego. Rachunki uregulowane w grudniu 2022 r. zostały ostatecznie wystawione na kwotę niższą niż szacowana w wyniku przeprowadzonych intensywnych negocjacji. Koszty te były uwzględniane w szacunkowych zapotrzebowaniach na środki z Funduszu jakie Miasto składało na polecenie LUW. Szacowanie kosztów funkcjonowania punktów recepcyjnych przeprowadzane było średnio raz na miesiąc.

(akta kontroli tom I str. 430-475, tom II str. 458-479)

Odsetki od środków Funduszu zgromadzonych w 2022 r. na wydzielonym rachunku bankowym zostały w całości zwrócone na wyznaczony przez LUW rachunek bankowy, zgodnie z art. 14 ust. 4d ustawy o pomocy⁵⁶. Na rachunkach bankowych utworzonych w Urzędzie i w innych jednostkach organizacyjnych Miasta realizujących przedmiotowe zadania, naliczone zostały odsetki w kwotach:

- 38 157,59 zł za marzec-grudzień 2022 r. z tego 160,38 zł dotyczyło środków przeznaczonych na stypendia i zasiłki szkolne,
- 5 250,63 zł za styczeń-kwiecień 2023 r.

Ww. odsetki oraz środki niewykorzystane w 2022 r. zostały przekazane w odpowiednich terminach na rachunek bankowy LUW, zaś wszelkie działania wynikające z kontynuacji działań w 2023 r. realizowane były już w ramach środków finansowych nowego roku budżetowego.

Zastępca Prezydenta stwierdziła, że w zakresie realizowanych zadań wynikających z poleceń/decyzji/porozumień środki otrzymywane na ten cel były wystarczające w stosunku do potrzeb i liczby obywateli Ukrainy, przebywających na terenie miasta.

(akta kontroli tom I str. 432-433, tom II str. 665-669, tom III str. 461-464)

2.5. Wybrane działania pomocowe realizowane na rzecz obywateli Ukrainy:

a) Prowadzenie miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia oraz punktów recepcyjnych.

Na 24 lutego 2022 r. przygotowany był punkt zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym ZWiPPP Nr 2, który przyjął pierwszych uchodźców w nocy z 24 na 25 lutego. Od 25 lutego funkcjonowały: punkt informacyjno-recepcyjny na Dworcu Głównym PKP⁵⁷ i punkt

⁵⁶ Art. 14 ust. 4d dodany przez art. 1 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. (Dz. U. poz. 185) zmieniającej ustawę o pomocy z dniem 28 stycznia 2023 r.

⁵⁷ Punkt ten od 25 lutego do 26 marca 2022 r. prowadzony był przez LUW, a 27 marca 2022 r. został przekazany do samodzielnego prowadzenia przez Miasto.

recepcyjny w hali MOSiR⁵⁸ oraz trzy miejsca zbiorowego zakwaterowania: ww. Schronisko i Bursa Szkolna (prowadzone przez ZWiPPP) oraz pokoje gościnne MOSiR.

Na 31 marca 2022 r. funkcjonowały: punkt informacyjno-recepcyjny na Dworcu Głównym PKP⁵⁹, w którym dostępny był także (do 15 czerwca 2022 r.) punkt medyczny, całodobowy punkt recepcyjny w „Centrum Pomocy Humanitarnej”⁶⁰ w hali po byłym sklepie wielkopowierzchniowym, w tym punkt medyczny oraz trzy ww. miejsca zakwaterowania, w tym w Schronisku do 31 maja 2022 r. funkcjonował punkt medyczny.

Na 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia 2022 r. oraz 30 kwietnia 2023 r. funkcjonowały: punkt informacyjno-recepcyjny na Dworcu Głównym PKP, punkt recepcyjny w Schronisku⁶¹ oraz dwa całodobowe miejsca zakwaterowania (w Bursie i w pokojach gościnnych MOSiR).

W trakcie lutego 2022 r. – na prośbę Wojewody – Miasto wskazało halę MOSiR jako punkt recepcyjny, w którym możliwe było utworzenie 250 miejsc noclegowych z dostępem do dużej liczby sanitariatów, w tym przystosowanych dla osób niepełnosprawnych oraz Schronisko jako miejsce zakwaterowania dla 49 osób. Jednocześnie przygotowano dodatkowe miejsca zakwaterowania, tj. 43 w pokojach gościnnych MOSiR oraz 75 w Bursie.

Budynki, w których utworzono punkty recepcyjne i miejsca zakwaterowania (hala i pokoje gościnne MOSiR oraz Schronisko i Bursa ZWiPPP) stanowiły własność Miasta i pozostawały w zarządzie jego jednostek organizacyjnych. Od 24 lutego do 9 marca 2022 r. do rozliczeń z ww. jednostkami z tytułu zakwaterowania stosowano stawkę w wysokości: 120 zł za osobodzień, a od 10 marca 2022 r. stawki zależne od kategorii zaszerogowania obiektu⁶², tj. dla Schroniska i Bursy kat. II – 60 zł za osobodzień i dla pokoi gościnnych MOSiR kat. III - 70 zł za osobodzień⁶³. Zastosowane stawki były zgodne z poleceniem Wojewody zawartym w decyzji z 18 marca 2022 r.⁶⁴

W przypadku punktu informacyjno-recepcyjnego na Dworcu Głównym PKP 1 grudnia 2022 r. zawarte zostało porozumienie z Zarządem PKP S.A., w którym uregulowano zasady obciążania z tytułu zajmowanych pomieszczeń i za media. W trakcie 2022 r. informowano LUW o przedłużającym się terminie jego zawarcia, gdyż jego brak skutkowało niemożnością rozliczenia kosztów za media, co powodowało, iż na rachunku Funduszu pozostawały do wykorzystania środki finansowe na prowadzenie punktów recepcyjnych. Ostatecznie rozliczenie nastąpiło 28 grudnia 2022 r. za okres 27 marca – 31 grudnia 2022 r. w wysokości 94,4 tys. zł.

Na początku marca 2022 r. – w związku ze zwiększonym napływem uchodźców - podjęto decyzję o utworzeniu filii punktu recepcyjnego w hali po byłym sklepie wielkopowierzchniowym na około 1,5 tys. miejsc z możliwością ich rozszerzenia do 2,5 tys. W tym celu 7 marca 2022 r. zawarto porozumienie z podmiotem

⁵⁸ Utworzenie punktu recepcyjnego rozpoczęto 23 lutego 2022 r. Punkt funkcjonował: od 25 lutego do 25 marca całodobowo, a z dniem 26 marca został zawieszony.

⁵⁹ Całodobowo od 24 lutego do 31 maja 2022 r., a następnie od 1 czerwca do 30 września 2022 r. od 6.00 do 24.00, od 1 października 2022 r. do 19 lutego 2023 r. od 6.00 do 22.00, od 20 lutego 2023 r. i nadal od 4.30 do 24.00

⁶⁰ Punkt funkcjonował od 10 marca do 6 czerwca 2022 r. całodobowo.

⁶¹ Schronisko od 25 lutego do 6 czerwca 2022 r. funkcjonowało jako miejsce zbiorowego zakwaterowania, a od 7 czerwca 2022 r. funkcjonowało jako całodobowy punkt recepcyjny.

⁶² Tj. kat. I – 50 zł obiekty masowe, kat. II – 60 zł obiekty własne jst o charakterze mieszkaniowym i kat. III - 70 zł obiekty komercyjne (hotele i tym podobne obiekty, wynajmowane przez jst na zasadach komercyjnych).

⁶³ Z uwagi na standard, tj. każdy pokój gościnny posiadał własną łazienkę.

⁶⁴ Nr PN-VII.0520.14.2022.

gospodarczym, który nieodpłatnie udostępnił nieruchomości. Uregulowano w nim zasady ponoszenia kosztów za media i funkcjonowanie punktu. Z kolei Miasto tego samego dnia zawarło porozumienie z Chełmskim Stowarzyszeniem Inicjatyw Społecznych, któremu przekazano halę w celu jej przygotowania. Miasto nie przekazało Stowarzyszeniu środków finansowych na ten cel, gdyż te – zgodnie z porozumieniem - miały zostać pozyskane przez ten podmiot ze źródeł zewnętrznych. Punkt recepcyjny funkcjonował w tym miejscu od 10 marca do 6 czerwca 2022 r.

Na polecenie Wojewody Urząd przekazał do LUW listę dostępnych obiektów zakwaterowania oraz informował o zmianach w ww. przypadkach. Informacje o punktach recepcyjnych i miejscach zakwaterowania były udostępnione w dwujęzycznej wersji na stronie internetowej Urzędu⁶⁵, w serwisie społecznościowym „Chełm z Ukrainą”, a także przekazywano je m.in. w ulotkach informacyjnych i nagranych komunikatach głosowych w punkcie informacyjno-recepcyjnym.

W związku z uruchomieniem miejsc zakwaterowania Urząd nie przeprowadzał generalnych remontów. W trakcie ich funkcjonowania dokonywano bieżących napraw wynikających z użytkowania tych obiektów przez dużą liczbę uchodźców. W 2022 r. wydatki na cel wyniosły 9,9 tys. zł i zostały pokryte częściowo z dotacji celowej Wojewody i Funduszu, a w 2023 r. (do 30 kwietnia) 6,4 tys. zł wydatkowano z Funduszu.

W miejscach zbiorowego zakwaterowania przebywało: 31 marca 2022 r. - osiem osób, 31 grudnia 2022 r. – 12 osób, a 30 kwietnia 2023 r. – dziewięć osób. Nie wystąpiły przypadki braku miejsc.

Po wybuchu wojny Prezydent zlecił zadanie przygotowania i dostarczenia żywności Zespołowi Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich. Na podstawie pisemnych zleceń pracownicy Zespołu przygotowywali suchy prowiant (kanapki), gorące posiłki (zupy) oraz pakiety żywnościowe (suchy prowiant, woda, musy i soki dla dzieci). Wyżywienie dostarczano według zapotrzebowania do punktu informacyjno-recepcyjnego, punktu recepcyjnego oraz miejsc zakwaterowania. Ponadto posiłki dla osób przebywających w punkcie recepcyjnym w Schronisku oraz w miejscu zakwaterowania w Bursie przygotowywali pracownicy stołówek. W trakcie pierwszego miesiąca od wybuchu wojny wsparciem dla samorządu były oddolne inicjatywy organizacji pozarządowych, lokalnych firm gastronomicznych, mieszkańców i przedsiębiorców, którzy dostarczali suchy prowiant, pakowane produkty spożywcze, wodę i soki.

Warunki panujące w miejscach zbiorowego zakwaterowania były sprawdzane przez przedstawicieli Urzędu przed uruchomieniem miejsc jak i w trakcie ich funkcjonowania m.in. w zakresie stanu technicznego. Przedstawiciel Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej (dalej: KM PSP) dokonał przeglądu warunków p.poż., a Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (PSSE) warunków sanitarnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

1 kwietnia 2023 r. w miejscu zbiorowego zakwaterowania (w Bursie) było dziewięciu uchodźców. W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o pomocy i wprowadzeniem obowiązku partycypacji w kosztach w 50%, nie więcej niż 40 zł dziennie, podjęto działania weryfikujące możliwość partycypacji w kosztach zakwaterowania. Przeprowadzono rozmowy informujące o skutkach zmiany przepisów w obecności tłumacza i psychologa. Uchodźcy uzupełnili kwestionariusze

⁶⁵ <https://samorząd.gov.pl/web/miasto-chelm/punkty-dla-uchodzcow>

osobowe oraz złożyli wnioski⁶⁶ o zwolnienie z partycypacji. Osiem osób skorzystało ze zwolnienia z opłat na podstawie art. 12 ust. 17c pkt 1-5 ustawy o pomocy, a jedna na podstawie art. 12 ust. 17c pkt 6 ustawy o pomocy. Na 30 kwietnia ze zwolnienia korzystało łącznie dziewięć osób, a na 31 maja sześć osób, tj. wszyscy uchodzący zakwaterowani w tym czasie w Bursie.

Według wyjaśnienia Zastępcy Prezydenta wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania nie stwierdzono występowania problemów i konfliktów.

(akta kontroli tom I str. 247-254, 267-385, 480-481, 486-508, 537-553, tom II str. 33-55)

b) Zadania obejmujące prowadzenie postępowań w zakresie przyznania i wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy realizował MOPR na podstawie pisemnych pełnomocnictw udzielonych przez Prezydenta Dyrektorowi i Zastępcy Dyrektora Ośrodka 29 marca 2022 r., na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy w związku z § 3 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty⁶⁷.

Łączna kwota wydatków na ww. świadczenia ze środków Funduszu wyniosła:

- na 31 grudnia 2022 r. 5 057,4 tys. zł, a koszty obsługi 24,1 tys. zł,
- na 30 kwietnia 2023 r. 572,2 tys. zł, nie poniesiono kosztów obsługi, a koszty należne za ten okres wyniosły 3,5 tys. zł.

Do 30 kwietnia 2023 r. wniesiony został przeciwko Miastu pozew o zapłatę w postępowaniu upominawczym w sprawie o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 920 zł z tytułu świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie obywatela Ukrainy. Sprawa została umorzona przez sąd wobec cofnięcia powództwa przez powoda, w związku z przyznaniem ww. świadczenia, w wyniku analizy sprawy przez Urząd na etapie przygotowywania odpowiedzi na pozew.

(akta kontroli tom I str. 65-66, 388-390, 394-395, 398-401, tom III str. 463-474, 493-497)

c) Na podstawie pisemnych pełnomocnictw z 17 marca i 20 kwietnia 2022 r. Prezydent - na podstawie art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy - upoważnił Dyrektora i Zastępcę Dyrektora MOPR do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy i wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć, w tym decyzji administracyjnych.

Na ww. świadczenie wydatkowano ze środków Funduszu:

- na 31 grudnia 2022 r. 488,4 tys. zł oraz 9,8 tys. zł na koszty obsługi,
- na 30 kwietnia 2023 r. 14,1 tys. zł. Nie poniesiono kosztów obsługi, a wartość kosztów należnych za ten okres wyniosła 0,3 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 64, 68, 390-393)

d) Na terenie miasta bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy była świadczona przez MOPR, dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne (dalej: PPP) oraz jednostki oświatowe. Jednostki te udzielały wsparcia przy wykorzystaniu własnych zasobów kadrowych.

⁶⁶ Kwestionariusze i formularze wniosków były zgodne z wzorem przesłanym przez LUW.

⁶⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 605 ze zm. – uchylonego z dniem 14 maja 2022 r. Zastąpione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1381).

Ponadto, w ramach współpracy z włoską fundacją AVSI Miasto zawarło 6 marca 2022 r. umowę partnerską (realizowaną od marca do listopada 2022 r.), na podstawie której trzech psychologów realizowało zajęcia w zakresie interwencji kryzysowej, a także prowadziło zajęcia integracyjno-adaptacyjne, konsultacje oraz udzielało porad łącznie przez około 960 godzin - średnio dla 100 osób miesięcznie. Miasto w związku z ww. umową nie poniosło kosztów.

Obywatele Ukrainy nie świadczyli usług psychologicznych na rzecz swoich rodaków.

Wydatki związane z zapewnieniem bezpłatnej pomocy psychologicznej dla obywateli Ukrainy poniesione w 2022 r. oraz w 2023 r. w całości zastały pokryte ze środków finansowych Funduszu i dotyczyły pomocy udzielonej przez MOPR. Na 31 grudnia 2022 r. wyniosły 4,5 tys. zł, natomiast na 30 kwietnia 2023 r. – 1,9 tys. zł. W ramach usług świadczonych przez MOPR udzielono wsparcia 48 obywatelom Ukrainy na 31 grudnia 2022 r. i jednej osobie na 30 kwietnia 2023 r.

Ponadto w PPP udzielono wsparcia na 31 grudnia 2022 r. 14 obywatelom Ukrainy, a na 30 kwietnia 2023 r. - 19. Jedna z PPP zorganizowała w 2022 r. zajęcia na terenie szkół, w których wzięło udział 82 uczniów z Ukrainy⁶⁸.

Według danych jednostek oświatowych liczba osób objętych wsparciem psychologicznym wyniosła 157 na 31 grudnia 2022 r. i 161 na 30 kwietnia 2023 r.

Informacje dotyczące możliwości pomocy psychologicznej zamieszczone zostały na stronie internetowej oraz na profilu społecznościowym MOPR. Dodatkowo informacje były przekazywane na bieżąco przez pracowników w siedzibie MOPR oraz w Punkcie Pomocy Ukrainie, który funkcjonował do 30 grudnia 2022 r. Pracownicy punktu informacyjno-recepcyjnego znajdującego się na Dworcu Głównym PKP również przekazywali informacje przybywającym do punktu uchodźcom o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy psychologicznej.

W placówkach oświatowych informacje o możliwości skorzystania ze wsparcia psychologicznego były przekazywane np. podczas zebrań z rodzicami, poprzez ogłoszenia na tablicach, informacje zamieszczone na stronach internetowych oraz rozdawane ulotki.

(akta kontroli tom I str. 165-168, 172-176, 402-406, 427-429, tom II str. 56-79, tom III str. 439-446, 491)

2.5.2. Urząd nie był organizatorem zbiórek pomocy rzeczowej lub finansowej na rzecz obywateli Ukrainy.

(akta kontroli tom I str. 430-433)

2.6. W Mieście nie wystąpiły przypadki przeznaczenia na potrzeby zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy obiektów budowlanych niespełniających wymogów prawa.

Do 30 kwietnia 2023 r. w udostępnionych obiektach nie przeprowadzono prac remontowych. Wykonywano jedynie drobne naprawy spowodowane awariami lub intensywną eksploatacją przez znaczną liczbę osób.

(akta kontroli tom I str. 251, 433, tom III str. 492)

2.7. Urząd nie zlecał realizacji zadań pomocowych organizacjom pozarządowym lub innym uprawnionym podmiotom na podstawie art.12 ust. 8 ustawy o pomocy.

(akta kontroli tom II str. 30-79)

2.8. Miasto współpracowało z innymi jst oraz podmiotami przy realizacji działań pomocowych, w szczególności w pierwszych tygodniach i miesiącach po wybuchu konfliktu zbrojnego. Ze względu na stan wyższej konieczności była to z reguły

⁶⁸ Wsparcie psychologiczne zostało zrealizowane ze środków własnych PPP.

nieformalna współpraca, zaproponowana Miastu w związku z jego przygranicznym położeniem, na szlaku komunikacyjnym z przejścia granicznego Dorohusk-Jagodzin. Objęła m.in. miasta partnerskie Chelma w Niemczech, Francji i USA. Przedmiotem współpracy była m.in. organizacja punktów przeładunkowych dla dostaw pomocy humanitarnej w głąb Ukrainy, a także dostarczanie dla uchodźców przebywających m.in. na terenie miasta produktów żywnościowych, środków czystości i opatrunkowych, zakup pomocy naukowych i artykułów szkolnych. Współpraca z jst z terenu Polski⁶⁹ dotyczyła przede wszystkim pomocy w relokacji uchodźców.

Przedstawiciele Miasta uczestniczyli w grupie koordynującej, powołanej przez Wojewodę oraz UNHCR. Współpraca dotyczyła wymiany doświadczeń oraz propozycji rozwiązania ewentualnych problemów. W wyniku tej współpracy Miasto otrzymało tymczasowy moduł mieszkaniowy na podstawie umowy darowizny z 21 października 2022 r., który wykorzystano na przechowywanie żywności i pomocy humanitarnej, a we wrześniu 2022 r. – wspólnie z przedstawicielami służb mundurowych oraz przedstawicielami innych organizacji z terenu miasta i powiatu – reprezentowane było w warsztatach szybkiego reagowania (w całości sfinansowanych przez UNHCR). We współpracy z UNHCR Fundacja CORE na podstawie porozumienia z 12 maja 2023 r. wyremontowała dwa mieszkania w Bursie ZWiPPP, do których przeniesieni zostali uchodźcy przebywający w tym miejscu zakwaterowania (sześć osób). Także we współpracy z UNHCR Instytut na rzecz Państwa i Prawa zorganizował dyżury prawników, w trakcie których była oferowana bezpłatna pomoc prawna.

W okresie od 6 marca do 30 czerwca 2022 r. na podstawie umowy partnerskiej zawartej pomiędzy Miastem a włoską Fundacją AVSI Polska, a następnie bez formalnej umowy, podmiot ten m.in. udzielał wsparcia psychologicznego osobom wymagającym tego typu pomocy, oferował pomoc wolontariuszy, zakupy produktów spożywczych dla rodzin ukraińskich, wyprawek czy stypendiów dla uczniów, dofinansowania do wycieczek lub usługi „Cash for rent” dla rodzin.

W zakresie dostarczania posiłków dla uchodźców w punkcie recepcyjnym (w hali po byłym sklepie wielkopowierzchniowym) oraz w punkcie informacyjno-recepcyjnym na Dworcu PKP Miasto współpracowało z organizacją World Central Kitchen. Na podstawie decyzji władz administracji rządowej na szczeblu centralnym Państwowa Straż Pożarna wspierała Miasto w zakresie transportu uchodźców między punktami recepcyjnymi i miejscami zakwaterowania, a także z granicy polsko-ukraińskiej. Na podstawie wytycznych wojskowych 19. Nadbużańska Brygada Obrony Terytorialnej udzielała pomocy w punktach recepcyjnych, a także przy pracach porządkowych. W wyniku porozumienia zawartego 28 lutego 2023 r. pomiędzy Związkiem Harcerstwa Polskiego a UNICEF w ramach projektu pn. „Scouts supporting humanitarian response for Ukraine”, utworzone zostały na terenie miasta punkty Blue Dot, których celem jest bezpłatna pomoc uchodźcom, w tym psychologiczna i prawna, prowadzenie zajęć dla dzieci oraz tymczasowa opieka nad dzieckiem w razie takiej konieczności.

W wyniku współpracy Miasta z Konsulatem Ukrainy zakupione zostały tablice interaktywne do wyświetlania bieżących informacji dla uchodźców, tłumacze, wyposażenie AGD do punktów recepcyjnych. Z kolei we współpracy z Fundacją Partnerstwo i Współpraca przy Konsulacie Generalnym Ukrainy w Lublinie dokonano zakupu artykułów szkolnych dla uczniów oraz współfinansowano

⁶⁹ M.in. Racibórz, Świętochłowice, Aleksandrów Łódzki, Ciechanów, Otwock, Kalisz, Złotów, Siedlce, Skarżysko Kamienna, Stalowa Wola, Bolesławiec, Łódź, Gdańsk, Gdynia, Sopot, Nysa, Turobin.

organizację zajęć pozalekcyjnych i imprez sportowych mających na celu integrację uczniów ukraińskich z polskim.

(akta kontroli tom I str. 396-397, tom II str. 70-90)

Miasto korzystało z pomocy wolontariuszy przy realizacji działań pomocowych, najczęściej w ramach nieformalnej współpracy. Byli to zarówno obywatele polscy jak i obcokrajowcy, w tym pochodzenia ukraińskiego. Przedmiotem współpracy było udzielanie pomocy przy przyjmowaniu uchodźców w punktach recepcyjnych, w tym także medycznej, świadczonej przez lekarzy, pielęgniarki i ratowników medycznych, a także członków ochotniczej straży pożarnej. Pomoc w przekazywaniu informacji, w tym w języku ukraińskim lub angielskim, np. w zakresie dalszego transportu po Polsce lub poza granice kraju. Przekazywanie suchego prowiantu, ciepłych posiłków i napojów. Prace porządkowe czy opieka nad dziećmi w tzw. kąciku zabaw. Wolontariusze obcokrajowcy mieli możliwość zakwaterowania i wyżywienia, a wolontariusze lokalni skorzystania z suchego prowiantu czy ciepłych napoi. W razie potrzeby zapewniano także środki ochrony osobistej oraz kamizelki odblaskowe.

(akta kontroli tom II str. 80-90)

2.9. Otrzymany przez Urząd w kwietniu 2022 r. od Ministra Cyfryzacji sprzęt⁷⁰ o łącznej wartości 24 tys. zł, był wykorzystywany do nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy. Dwie stacje mobilne były w Punkcie Pomocy Ukrainie. Miały one w zestawie modem z mobilnym łączem umożliwiającym dostęp, w ramach sieci zaufanej Systemu Rejestrów Państwowych, do korzystania także z aplikacji Źródło. Było to zgodne z pismem z 13 maja 2022 r. Departamentu Zarządzania Systemami Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (DZS KPRM), w którym wskazano, że w związku z malejącą liczbą nadawanych numerów PESEL UKR przekazane stacje robocze mogą być wykorzystane do rejestracji wniosków w nowo tworzonej bazie danych wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy⁷¹. Otrzymany sprzęt był wystarczający w okresie największego natężenia rejestracji PESEL. Pod koniec czerwca 2022 r. – w związku z pismem DZS KPRM – Urząd został zobligowany do zwrotu jednego zestawu mobilnego⁷² o wartości 5,6 tys. zł, co nastąpiło w lipcu 2022 r.

Pozostały w UM sprzęt otrzymał numery inwentarzowe i został przyjęty do ewidencji ilościowej DOM. Było to zgodne z uregulowaniami zawartymi w zasadach rachunkowości⁷³, w których określono, że środki trwałe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok oraz wartości nie przekraczającej wartości określonej w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (tj. 10 tys. zł), ujmowane są w ewidencji ilościowej (nie są ujmowane w ewidencji bilansowej środków trwałych – zgodnie z zasadą istotności określoną w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷⁴).

(akta kontroli tom III str. 3-82)

2.10. Miasto prowadziło działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy obywatelom Ukrainy, skierowane zarówno do uchodźców jak i do mieszkańców Chelma.

⁷⁰ M.in. stacje mobilne Notebook HP, komputery All in 1 Dell, drukarko-skanery, czytniki linii papilarnych, czytniki stykowe i modemy.

⁷¹ Na podstawie art. 13a ustawy o pomocy, który został dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 930) zmieniającej ustawę o pomocy z dniem 30 kwietnia 2022 r.

⁷² Składającego się z laptopa z ładowarką, drukarko-skanera, czytnika kart kryptograficznych, modemu APN z kartą SIM, rozdzielacza HUB USB i skanera odcisków palców.

⁷³ Zawartymi w załączniku do zarządzenia Prezydenta nr 01/22 z 21 stycznia 2022 r.

⁷⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

Na stronie internetowej Urzędu⁷⁵, a także profilu w mediach społecznościowych były publikowane dwujęzyczne informacje m.in. o punktach dla uchodźców, możliwości uzyskania numeru PESEL, legalizacji pobytu, edukacji, możliwości podjęcia pracy, opieki medycznej, a także realizacji przez Fundację Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej programu zapomóg pieniężnych, informacji o funkcjonowaniu i sposobie kontaktu z Centrum Dokumentowania Zbrodni Rosyjskich w Ukrainie im. Rafała Lemkina, czy możliwości wypełnienia anonimowej ankiety opracowanej przez MSWiA. W punkcie informacyjno-recepcyjnym można było uzyskać ustne informacje i niezbędne objaśnienia także w językach: ukraińskim, rosyjskim i angielskim.

(akta kontroli tom I str. 255-266)

2.11. Zgodnie z art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy, po zakończeniu roku budżetowego Prezydent przedłożył Radzie Miasta informację za 2022 r z wykonania planu finansowego rachunku dochodów wydzielonego dla środków Funduszu na rzecz pomocy Ukrainie⁷⁶. Informacja zawierała nazwę realizowanego zadania, plany dochodów i wydatków oraz wykonanie na 31 grudnia 2022 r. w powiązaniu z klasyfikacją budżetową. W części opisowej wskazano szczegółowe przeznaczenie wydatków, w tym uzyskane efekty działań.

W „informacji o przebiegu wykonania budżetu Miasta, kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej, w tym o przebiegu realizacji przedsięwzięć” za I półrocze 2022 r.⁷⁷ oraz w „sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta za 2022 r.”⁷⁸ zostały wskazane dochody i wydatki dotyczące realizacji działań/zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy. Dane przedstawione w sprawozdaniu w tym zakresie były zgodne z kwotami dochodów i wydatków wykazanymi w ewidencji księgowej w zakresie Funduszu.

(akta kontroli tom II str. 459-462, 480-526, tom III str. 483-490, 505-526 – pliki nr 1, 15-22)

Sprawozdania z realizacji wydatków ze środków Funduszu przekazywano Wojewodzie zgodnie z wymaganiami określonymi każdorazowo w piśmie LUW i udostępnionym wzorem. Oddzielnie sporządzano sprawozdania z zadań gminnych i powiatowych⁷⁹. Sprawozdania obejmowały najczęściej okresy: od pierwszego do piętnastego oraz od szesnastego do ostatniego dnia miesiąca (do marca 2023 r. włącznie), miesięczne (za styczeń 2023 r. oraz od kwietnia 2023 r.). Dane były prezentowane narastająco: w 2022 r. - od 24 lutego, a w 2023 r. - od 1 stycznia. 16 sprawozdań zostało złożonych w terminie wskazanym przez LUW, a 12 z niewielkim opóźnieniem wynoszącym 1-2 dni⁸⁰. Powodem opóźnień była konieczność zebrania i potwierdzenia danych zarówno w komórkach merytorycznych Urzędu jak i w jednostkach organizacyjnych Miasta uczestniczących w realizacji zadań, gdyż jednostki te miały opracowane własne plany finansowe rachunków środków Funduszu. Koordynacją tych działań i odpowiedzialnością za sporządzenie zbiorczego sprawozdania obciążony został DSO.

Na próbie badawczej grudnia 2022 r. oraz marca 2023 r. stwierdzono zgodność danych przedstawionych w sprawozdaniach z ewidencją księgową, a także z danymi z rachunku bankowego środków Funduszu.

Miasto, począwszy od okresu sprawozdawczego 24 lutego - 31 października 2022 r., systematycznie informowało Wojewodę o wysokości niewykorzystanych środków pochodzących z Funduszu oraz o wysokości niewykorzystanych odsetek, o których mowa w art. 14 ust. 4c i 4d ustawy o pomocy. Obowiązek przekazywania

⁷⁵ <https://samorzad.gov.pl/web/miasto-chelm/chelm-z-ukraina1>

⁷⁶ Zarządzenie Prezydenta nr 2111/23 z 7 czerwca 2023 r.

⁷⁷ Zarządzenie Prezydenta nr 1736/22 z 30 sierpnia 2022 r.

⁷⁸ Zarządzenie Prezydenta nr 2012/23 z 30 marca 2023 r.

⁷⁹ Chełm – miasto na prawach powiatu grodzkiego.

⁸⁰ W 10 przypadkach jeden dzień, a w dwóch dwa dni.

tych danych do LUW wynikał z wzoru sprawozdania jaki przesłany został przez WFiC LUW.

Sporządzane były korekty sprawozdań i przesyłane do LUW. Na 31 lipca 2023 r. stwierdzono 17 takich przypadków.

Prezydent wyjaśnił, że bieżące ustalenia w sprawie sporządzenia korekt prowadzone były telefonicznie z pracownikami WFiC LUW. Głównymi powodami korygowania sprawozdań były błędy powstałe w związku z bardzo krótkimi terminami wyznaczanymi przez LUW na ich sporządzenie, otrzymywanymi w ostatnich dniach okresu rozliczeniowego informacjami o zmianach planu czy o wpływie środków finansowych na rachunek bankowy Funduszu. Poza tym były to: duża liczba zadań pomocowych realizowanych jednocześnie, nieobecności pracowników merytorycznych, zmiana kadrowa na stanowisku, które odpowiada za sporządzenie sprawozdawczości.

W bieżących sprawozdaniach finansowych z realizacji Funduszu nie informowano o osiągniętych efektach, gdyż nie przewidywał tego wzór sprawozdania udostępniony przez Wojewodę. Informacje takie zostały zawarte w szczegółowej sprawozdawczości, która była składana na wezwanie wydziałów merytorycznych LUW (tj. wydziałów: Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Polityki Społecznej oraz Infrastruktury), zarówno w trakcie 2022 r. jak i na jego zakończenie.

(akta kontroli tom II str. 446-450, 453-664, tom III str. 439-446, 483-490, 498-504, 505-526 – pliki nr 23-314)

2.12. W okresie objętym kontrolą przeprowadzone zostały następujące przeglądy i czynności kontrolne:

a) 19 lutego 2022 r. Kierownik Sekcji Kontrolno-Rozpoznawczej KM PSP dokonał przeglądu hali MOSiR w związku z zaleceniem Komendanta Wojewódzkiego PSP w celu prewencyjnego sprawdzenia miejsc tworzenia punktów recepcyjnych dla ewentualnych uchodźców. Stwierdził, że hala spełnia wymagania ochrony przeciwpożarowej. W tym samym dniu warunki w ww. obiekcie sprawdzili przedstawiciele PSSE, którzy nie stwierdzili nieprawidłowości dotyczących ewentualnego przebywania w tym punkcie znacznej liczby osób. Ww. czynności odbyły się w obecności przedstawiciela LUW, Zastępcy Prezydenta, Dyrektora DSO oraz p.o. Dyrektora MOSiR;

b) 25 lutego 2022 r. w punkcie informacyjno-recepcyjnym na Dworcu Głównym PKP została przeprowadzona kontrola przez przedstawicieli PSSE, w związku z przebywaniem w tym miejscu dużej liczby podróżnych z Ukrainy. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości ani nie zgłoszono uwag;

c) 14 marca 2022 r. przedstawiciele KM PSP dokonali przeglądu prewencyjnego filii punktu recepcyjnego utworzonego w hali po byłym sklepie wielkopowierzchniowym. Stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą jakości tkaniny wykorzystywanej do wydzielenia tzw. stref intymnych dla uchodźców. Użyta tkanina posiadała nieznaną klasę palności, w związku z czym nie można było określić, czy spełniała ona wymogi bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Do 16 marca 2022 r. wymieniono tkaninę na materiał klasy B1 cechujący się trudną zapalnością;

d) w lutym 2023 r. przedstawiciele LUW w obecności Dyrektora Departamentu Spraw Obywatelskich dokonał przeglądu miejsc zbiorowego zakwaterowania dla uchodźców przebywających na terenie województwa lubelskiego, w tym w Chełmie. Informacje dotyczące przebiegu wizytacji ujęte zostały w dokumentacji LUW w zbiorczym zestawieniu dla całego województwa lubelskiego, w którym nie wykazano nieprawidłowości.

(akta kontroli tom I str. 480-481, 486-514)

2.13. Według informacji przekazanych przez Urząd nie wystąpiły:

- problemy dotyczące relokacji obywateli Ukrainy,
- opóźnienia w przekazywaniu przez LUW środków na działania/zadania związane z pomocą obywatelom Ukrainy,
- trudności związane ze współpracą ze zleceniobiorcami, osobami świadczącymi pomoc/wolontariuszami;
- przypadki wniesienia do właściwego ministra za pośrednictwem Wojewody odwołania do poleceń wydanych przez Wojewodę w formie decyzji administracyjnej ani przypadki wstrzymania wykonania przez właściwego ministra poleceń wydanych przez Wojewodę w trybie art. 12 ust. 15 ustawy o pomocy.

Zgłoszono do LUW, iż 30 stycznia 2023 r. anulowana została operacja „NIEZAWODNA POMOC” realizowana przez 19. Nadbużańską Brygadę Obrony Terytorialnej, w ramach której żołnierze pomagali w punktach recepcyjnych. Miasto zwróciło się z prośbą o kontynuację wsparcia zarówno do LUW jak i do dowódcy Brygady, argumentując, że od 20 lutego 2023 r. miała zostać zwiększona liczba kursujących pociągów relacji Kijów-Chełm oraz Chełm-Kijów. Akcja i oddelegowanie żołnierzy nie zostało jednak przedłużone. W związku z tym ze względu na zwiększenie liczby kursujących pociągów oraz zmianę godzin ich przyjazdów, zaistniała konieczność wydłużenia czasu funkcjonowania punktu informacyjno-recepcyjnego na Dworcu Głównym PKP (z pracy w godzinach 6:00-22:00 na pracę w godzinach 4:30-24:00) oraz zatrudnienia dodatkowej osoby na umowę zlecenie.

Ponadto, w związku z prośbą Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego LUW⁸¹ o wskazanie problemów dotyczących m.in. funkcjonowania punktów recepcyjnych, Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich Urzędu poinformowała, że w punktach recepcyjnych zaobserwowano w okresie maj-wrzesień 2022 r. zjawisko „turystyki migracyjnej”, tj. traktowania punktów recepcyjnych na terenach przygranicznych (w tym w Chełmie) jako darmowych miejsc noclegowych i wyżywienia. Zidentyfikowano, że dotyczyło to uchodźców z terenów zachodniej Ukrainy, którzy podróżowali kilka razy w ciągu miesiąca na Ukrainę i wracali do Polski.

(akta kontroli tom I str. 482-484, 531-535)

2.14. Działania integracyjne dotyczące dzieci z Ukrainy i ich rodziców przeprowadzone zostały w chełmskich szkołach i palcówkach oświatowo-wychowawczych. W Szkole Podstawowej nr 7, w której od marca do czerwca 2022 r. funkcjonowały oddziały przygotowawcze dla ponad 160 dzieci z Ukrainy, zrealizowano spotkania z rodzicami dotyczące pomocy psychologicznej, pedagogicznej i materialnej. Rodziny ukraińskie uczestniczyły w koncertach z okazji świąt, uroczystości szkolnych i miejskich. Szkolne koło Caritas przeprowadziło zbiórki żywności dla tych rodzin. Umożliwiono udział uczniów z Ukrainy w szkolnych wycieczkach (do Lublina, Warszawy, Bałtowa oraz na Roztocze). W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem dla Ziemi, działającym w celu poszerzenia umiejętności i wiedzy na temat procesu integracji w wielokulturowym i wielojęzycznym środowisku edukacyjnym, przeprowadzono m.in. szkolenie dla nauczycieli i osób pracujących z dziećmi z doświadczeniem migracji, a także zapewniono asystentki dla nauczycieli.

Młodzieżowy Dom Kultury 2 czerwca 2022 r. zorganizował piknik integracyjny „Wesołe Hocki-Klocki”, w ramach którego odbyły się: audycja taneczna, piknik sportowy, konkurs wiedzy na temat bezpieczeństwa i słodki poczęstunek.

⁸¹ Pismo nr ZK-III.68.493.2022 z 18.10.2022 r.

W ramach działania zrealizowanego przez MOPR 3 czerwca 2022 r. z zakresu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dwadzieścia rodzin z Ukrainy uczestniczyło w pikniku pn. „Rodzinnie się bawimy, nie uzależnieniom mówimy”.

(akta kontroli tom I str. 484-485)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację przez Urząd zadań związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz efekty tego wsparcia.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 09 października 2023 r.

Kontroler:

Ewa Kulik

Główny specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch

.....
podpis

.....
podpis